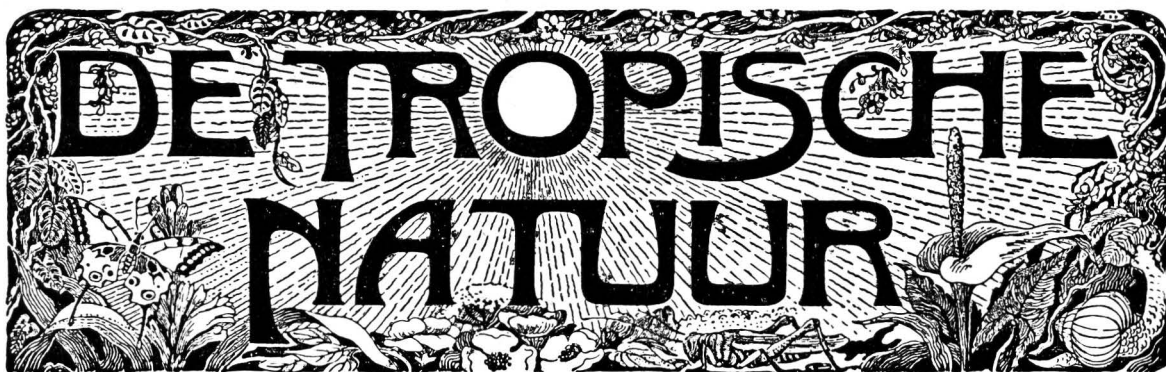

Redactie: Dr K. W. DAMMERMAN, Prof. Dr H. C. DELSMAN, Dr D. F. VAN SLOOTEN.
Vaste Medewerkers: Dr J. G. B. BEUMÉE, L. COOMANS DE RUITER, Prof.
 Dr W. M. DOCTERS VAN LEEUWEN, Edw. JACOBSON, Dr S. C. J. JOCHEMS,
 :- Dr S. LEEFMANS, J. C. VAN DER MEER MOHR Jr., J. OLIVIER -:

Adres der Redactie: Van Imhoffweg 10, Buitenzorg

§ § **ABONNEMENTSPRIJS VOOR NIET-LEDEN DER N. I. N. H. V. f 8.50** § §

HERPETOLOGISCHE AANTEKENINGEN III

Den 30-sten December 1930 ontmoette ik 's avonds op den asphaltweg voor mijn huis te Garoet (Java) het hieronder afgebeelde, $51\frac{1}{2}$ cm lange ♀ van *Doliophis* (= *Maticora*) *intestinalis*, de oraj tjabe der Soendaneezen. Bij de niet zeer heldere verlichting het dier voor een *Calamaria lumbricoides* aanziende greep ik ernaar; gelukkig beet het mij niet, maar wel ging het nogal erg beweeglijk te keer en toonde daarbij onwillekeurig zijn zeer karakteristieke buiktekening (fig. 1), waarop ik natuurlijk ijlings mijn hand terugtrok. Eenmaal goed en wel gevangen zijnde opende de slang herhaaldelijk den bek tot verweer en platte zich gelijktijdig zeer sterk ventraal af. Aan de hand van bijgaande 3 foto's (vergelijk hiermede ook de afbeelding van *Doliophis bivirgatus* op blz. 124 van jrg. XIX) mogen nog de navolgende bijzonderheden worden vermeld.

De slang werd in een wijdmondsche flesch gedaan, die 's anderen daags onder de lens van het benedenwaarts gerichte foto-toestel werd omgekeerd; deze handelwijze moest een groot aantal malen worden herhaald, telkens nadat de slang in de flesch weer tot rust was gekomen. Soms kwam zij op den rug te liggen (fig. 1), maar gewoonlijk gedeeltelijk op den buik. Met het maken der foto moest dan gewacht worden tot zij eene meer natuurlijke houding zou hebben aangenomen. Dikwijls bleef zij eenige oogenblikken stil liggen alvorens, en dan doorgaans met een ruk, in beweging te komen, en vanzelfsprekend kwam zij dan nagenoeg altijd direct buiten het gezichtsveld der lens terecht. Tenslotte mocht het met veel geduld gelukken een tweetal goede opnamen van het in een ongedwongen houding liggende

dier te verkrijgen. Ondanks het voor de slang hoogst onaangename experiment deed zij nimmer een aanval, noch een poging tot bijten (in de pincet b.v.); wel trachtte zij herhaaldelijk te vluchten. Slechts enkele malen nam zij de schrikhouding aan (fig. 3), daarin bestaande, dat zij de lakroode staart-onderzijde en een deel van den witzwart geschakeerden buik, een combinatie van „dreigende” kleuren dus, zichtbaar maakte. Daartoe werd het lichaamsuiteinde rugwaarts omhoog gekruld. Ik meen gelezen te hebben, dat deze eigenaardigheid bij *Doliophis* reeds eerder is waargenomen, maar bij sommige andere, min of meer aanverwante doch niet giftige, slangensoorten, zooals bij *Cylindrophis rufus*, is het een meer alledaagsch verschijnsel (Zie KOPSTEIN, Een Zoölogische Reis door de Tropen blz. 97). Bij deze laatste zou echter, naar men vermoedt, de (onbewuste)

Fig. 1. *Doliophis intestinalis*. Buikzijde.

[Foto F. W. K. de Klerk.

bedoeling niet zoozeer zijn schrik aan te jagen door felle kleuren, alswel om den tegenstander in den waan te brengen, dat de stompe staart de kop is, en dus het wegvluchten in een andere richting zal plaats hebben dan in werkelijkheid het geval is. In deze beide onderstellingen hooren wij echter den mensch aan 't woord, die eerstens in iedere slang zijn ervijand meent te zien en tweedens vergeet, dat de *werkelijke* natuurlijke belagers der slangen zich hoogstwaarschijnlijk niet door een naïef kunstje zullen laten misleiden.

Doliophis intestinalis is niet zeldzaam, doch men ontmoet haar slechts weinig, dank zij hare nachtelijke en in hoofdzaak ook ondergrondse levenswijze. Naar de roode onderzijde van den zeer korten staart wordt zij oraj tjab e genoemd, hoewel het Soendaneesche woordenboek van COOLSMa voor die uitdrukking opgeeft: „naam van een

slang met roode vlekken, niet vergiftig”. Op biologisch gebied is COOLSMa het trouwens wel eens méér met de biologen oneens en bovendien hebben de lezers van De Tropische Natuur op blz. 1—4 van den loopenden jaargang maar al te duidelijk gedrukt kunnen vinden, hoe menige triviaalnaam in de wereld en

Fig. 2. *Doliophis intestinalis*. [Rugzijde, zwart met oranje streep.

[Foto F. W. K. de Klerk.

helaas ook in de boeken komt! Mijn mandoer noemt *Doliophis* zonder blikken of blozen oraj lëmah, aardslang, welke determinatie onherroepelijk fout is; deze volksnaam (ten rechte die van *Ancistrodon*) wordt door genoemden Soendanees op analoge wijze gebruikt als b.v. de uitdrukking „pohoen kajoe” door de Maleiers, en als „vinkies”, „katvischjes” en „waaiboomen” door ieder rechtgeaard Amsterdammer.

Garoet, Januari 1931.

W. C. VAN HEURN. Fig. 3. *Doliophis intestinalis*. In schrikhouding, met opgekrulden staart.

[Foto F. W. K. de Klerk.]

VRUCHTKLUWENS BIJ GRASSEN

Nog niet tevreden met de bereikte resultaten van de vermeerdering onzer kennis omtrent de verspreiding van *Andropogon contortus* L. in oostelijk Java, vermeld in mijn artikel over dat gras in de October-aflevering van het vorige jaar, zette de heer ETTY zijn pogingen voort om verdere vindplaatsen van dit interessante gras op te sporen, en wekte ook anderen op hem daarbij behulpzaam te zijn. Speciale belangstelling trokken nu de hoogere terreinen van het Idjen-complex met een even gering aantal regendagen in de droogste vier maanden van het jaar als bekend van de in het laagland gelegen vindplaatsen van *Andropogon*. De lagere temperatuur leek geen factor van beteekenis, daar het gras toch ook op de Karo-hoogvlakte in Noord Sumatra op grotere hoogte boven zee gevonden was. Die pogingen leidden tot nu toe evenwel niet tot het onmiddellijk beoogde doel, doch hadden in zooverre succes, dat een nieuwe vindplaats ontdekt werd van een ander gras, dat ook vruchtkluwens bezit.

En aan die vruchtkluwens is de hier bedoelde *Koordersiochloa javanica* MERR. gemakkelijk te kennen, daar er in het gebergte van Java geen ander gras voorkomt, dat deze eigenaardigheid vertoont (zie BACKER in HEYNE's Nuttige Planten). Tot tijd en wijle, dat de *Andropogon contortus* L. er ontdekt wordt.

Het eerst ontving ik materiaal van den heer J. J. RICHARD te Djember, die het gras gevonden had op de hellingen van den Goenoeng Raoen, tusschen Pondok Soemoer (1745 m) en Pondok Mantri (2640 m), en het reeds eenige jaren lang van die streek kende, zelfs van enkele plekken nog boven Pondok Mantri gelegen. Vanwege de oppervlakkige gelijkenis van de vruchtkluwens met de in bovenbedoeld artikel afgebeelde van *Andropogon contortus* zond hij het materiaal, al was hij eigenlijk wel overtuigd, dat het er niet identiek mee kon zijn. Deze vindplaats vermeerderde het gering aantal bekende groeiplaatsen van dit gras, dat alleen van Java, en van dit eiland alleen van enkele vulkaancomplexen in het Oosten bekend